

KREATYWNIE
W PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przedsiębiorstwo w gospodarce

Przedsiębiorstwo jest to zespół składników materialnych i niematerialnych przeznaczonych do realizacji określonych zadań gospodarczych.

Przedsiębiorstwa charakteryzuje:

- samodzielność,
- równość wobec prawa,
- posiadanie bazy materialnej,
- zarządzanie przez odpowiednie osoby lub organy,
- rentowny charakter działalności.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Zgodnie z definicją działalności gospodarczej musi być prowadzona w sposób zorganizowany, co oznacza:

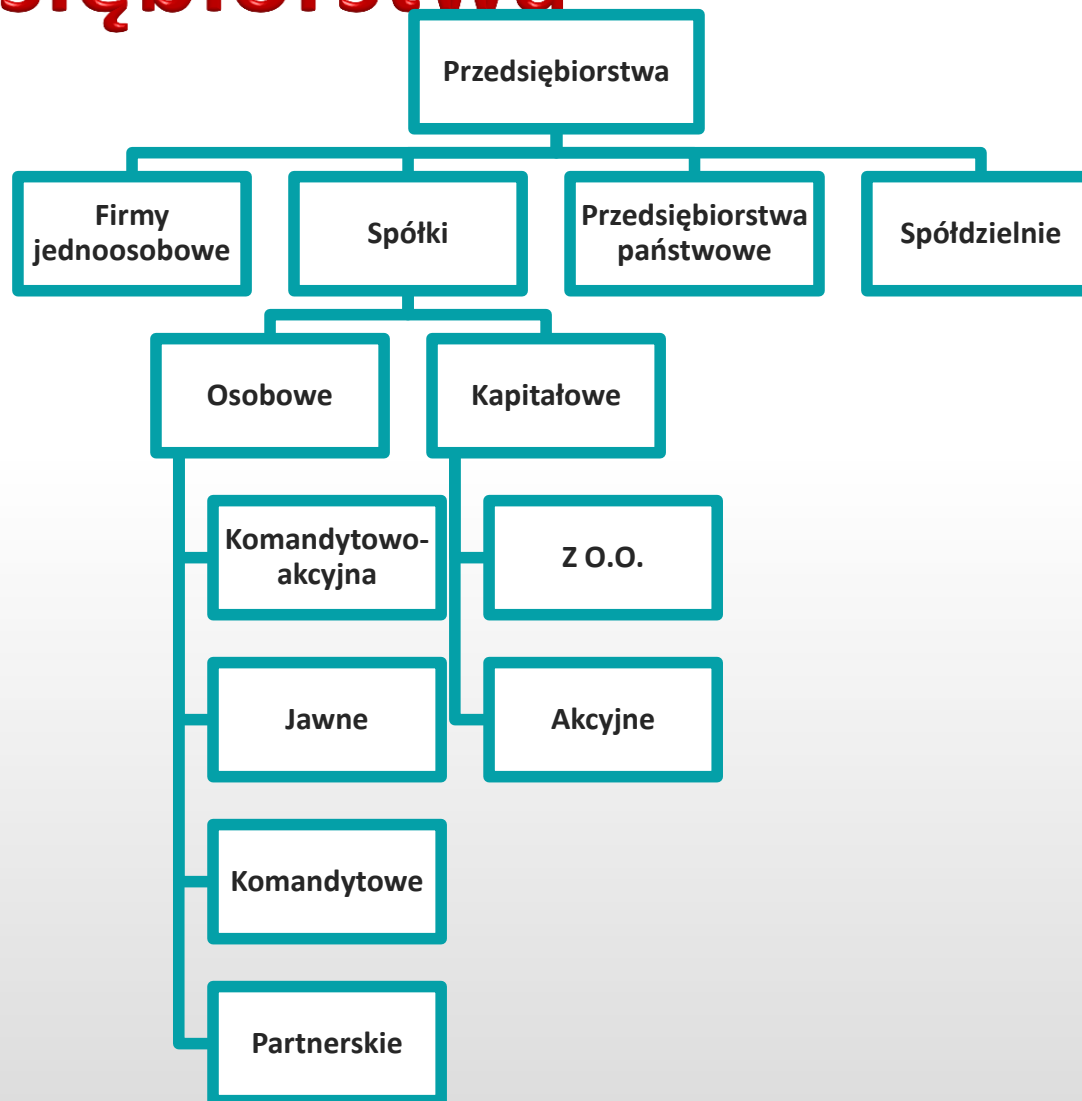
- wybór formy organizacyjno – prawnej (prowadzenie działalności gospodarczej indywidualnie czy w spółkach),
- posiadanie miejsca (siedziby) wykonywania działalności gospodarczej,
- konieczność gromadzenia pewnych środków finansowych i rzeczowych,

Każda forma prawna przedsiębiorstwa uregulowana jest w innym akcie prawnym.

W Polsce prowadzenie działalności gospodarczej opisują dokumenty:

- kodeks spółek handlowych,
- ustawa o swobodzie działalności gospodarczej,
- ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Wyróżnia się cztery formy prawno – organizacyjne przedsiębiorstw:

- **przedsiębiorstwa indywidualne**, tzw. przedsiębiorstwa jednoosobowego właściciela – przedsiębiorcy,
- **spółki**,
- **spółdzielnie**,
- **przedsiębiorstwa państwowe**.

Osobowość prawną posiadają spółki kapitałowe oraz spółdzielnie i przedsiębiorstwa państwowe.

Spółki osobowe, spółki cywilne i przedsiębiorstwa indywidualne nie mają osobowości prawnej.

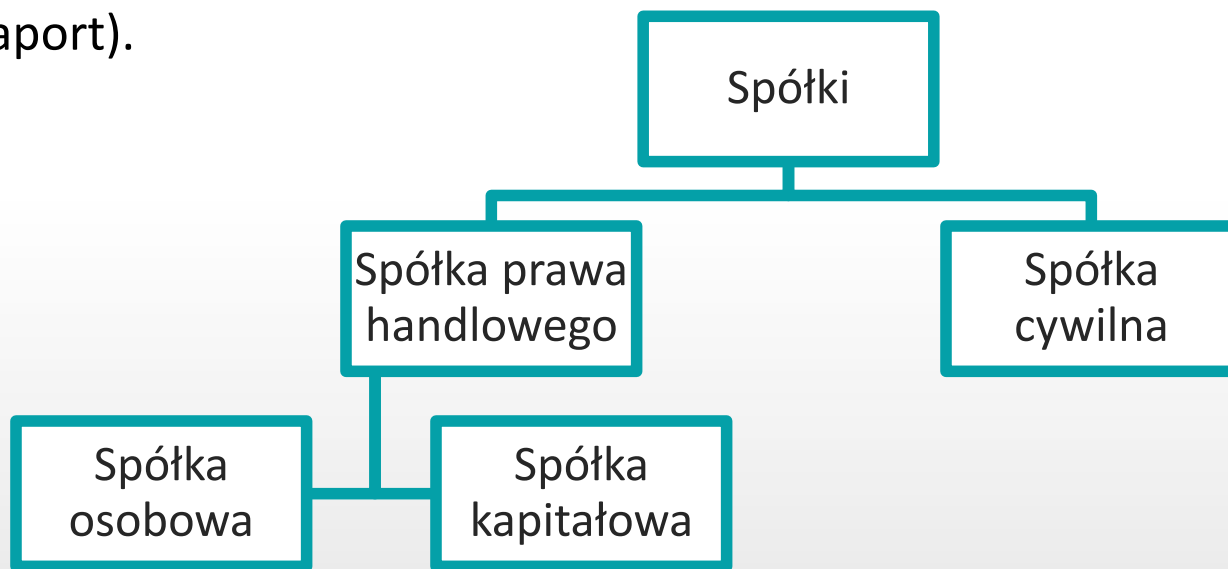
Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Przedsiębiorstwo indywidualne jest powołane do działalności gospodarczej na podstawie ustawy o działalności gospodarczej oraz odpowiednich przepisów kodeksu cywilnego. Właściwości przedsiębiorstwa indywidualnego właściciela są następujące:

- przedsiębiorca jest właścicielem kapitału zarówno pieniężnego, jak i produkcyjnego, ulokowanego w środkach produkcji (maszyny, budynki, surowce);
- przedsiębiorca jest właścicielem wytworzonego produktu, produkuje na sprzedaż;
- przedsiębiorca zatrudnia pracowników;
- przedsiębiorca jest jednocześnie kierownikiem produkcji, głównym księgowym i głównym inżynierem; decyduje o tym, co i jak ma być produkowane;
- przedsiębiorca sam ponosi całe ryzyko prowadzenia działalności produkcyjnej; w razie niepowodzenia odpowiada całym swoim majątkiem.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Spółki jako rodzaj przedsiębiorstw to umowne związki co najmniej dwóch osób, działających w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć gospodarczych, dzięki wniesionemu do spółki kapitałowi w formie pieniężnej i niepieniężnej (aport).

- Jawna
- Partnerska
- Komandytowa
- Komandytowo-akcyjna
- Akcyjna
- Z Ograniczoną Odpowiedzialnością

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Spółka cywilna (s.c.) powstaje w drodze umowy zawieranej pomiędzy wspólnikami. Zobowiązuje wspólników do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego.

Majątek spółki cywilnej składa się z wkładów wnoszonych przez poszczególnych wspólników w postaci kapitału, środków trwałych lub zapewnienia świadczenia jakiejś usługi. Spółka cywilna nie posiada osobowości prawnej. Podmiotami prawa są wspólnicy, odpowiadający za zobowiązania spółki w sposób solidarny zarówno majątkiem spółki, jak i majątkiem indywidualnym.

W przypadku, gdy przez dwa kolejne lata przychody przekraczają równowartość 800 tys. euro, spółka musi być wpisana do rejestru przedsiębiorców (Krajowego Rejestru Sądowego) i tym samym przestaje być spółka cywilną, a zaczyna być spółką jawną. Wspólnicy odpowiadają za zobowiązania firmy solidarnie majątkiem firmy i osobistym.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Spółka jawna (sp.j.) należy do co najmniej dwóch osób i nie posiada osobowości prawnej. Wspólnicy odpowiadają za zobowiązania spółki całym swym majątkiem. Zyski są dzielone proporcjonalnie do wkładu pracy i kapitału. Wspólnicy zwykle sami zarządzają firmą.

Spółka osobowa jawna jest bardzo podobna do spółki cywilnej. Różni się jedynie skalą prowadzonej działalności. Spółka jawna zarezerwowana jest dla przedsiębiorstw większych rozmiarów, o przychodach rocznych powyżej 800 tys. euro i podlega obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców.

W nazwie musi mieć nazwisko przynajmniej jednego wspólnika oraz dopisek, że jest to firma. Wspólnicy mogą ustalić prokurenta czyli pełnomocnika. Każdy wspólnik może jednoosobowo prokurę odwołać.

Wspólnicy spółki jawnej za zobowiązania spółki odpowiadają bez ograniczenia, majątkiem firmy i majątkiem osobistym.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Spółka partnerska (sp.p.) jest spółką osobową, utworzoną przez wspólników (partnerów), którzy chcą pracować na własny rachunek pod znakiem firmy.

Partnerami mogą być przedstawiciele tzw. wolnych zawodów, czyli: adwokaci, aptekarze, architekci, księgowi, biegli rewidenci, brokerzy ubezpieczeniowi, notariusze, położne, radcy prawni, rzecznicy patentowi, rzeczoznawcy majątkowi, tłumacze przysięgli, doradcy podatkowi, lekarze, stomatolodzy, weterynarze i pielęgniarki. Za prace w niej pobierają honoraria indywidualne, z których część przekazują na utrzymanie spółki jawnej. Nie posiada osobowości prawnej.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Spółka komandytowa (sp.k.) jest spółką osobową, w której za zobowiązania spółki odpowiada w sposób nieograniczony co najmniej jeden wspólnik - **komplementariusz** - a jeden wspólnik - **komandytariusz** - odpowiada w sposób ograniczony, do wysokości sumy komandytowej jaką ustala.

Wpływ na bieżące funkcjonowanie firmy oraz prawo do jej reprezentowania ma jedynie komplementariusz. Spółka powstaje przez zawarcie umowy notarialnej i wpisanie do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS).

Spółka komandytowo – akcyjna różni się od spółki komandytowej tym, że jeden ze wspólników jest akcjonariuszem spółki (posiada jej akcje, a nie udziały). Kapitał zakładowy SKA powinien wynosić co najmniej 50 tys. pln.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (sp. z o.o.) jest obecnie dominującym typem spółek handlowych. Tworzy ją jedna lub kilka osób. Należy do spółek kapitałowych i posiada osobowość prawną.

Właściciele odpowiadają za zobowiązania spółki jedynie do wysokości wniesionych wkładów (pieniężnych lub rzeczowych). Udziałowcy mogą także zarządzać spółką. Jest to forma bezpieczniejsza niż spółka jawna. Musi mieć wpis do KRS. Umowa jest zawierana w formie aktu notarialnego. Organami władz spółki są: zarząd, rada nadzorcza oraz zgromadzenie wspólników. Wspólnicy muszą wnieść udziały w wysokości 100% wartości w momencie podpisania umowy. Spółka z o.o. jest wybierana najczęściej jako forma prawno – organizacyjna działalności gospodarczej o szerszym zakresie. Kapitał zakładowy w spółce z o.o. wynosi 5 tys. pln. i jest podzielony na udziały o wartości nominalnej nie niższej niż 50 pln.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Spółka akcyjna (S.A.) należy do spółek kapitałowych i posiada osobowość prawną. Akcjonariusze wnosząc kapitał otrzymują akcje, które mogą być notowane na giełdzie. Przy zawarciu spółki wystarczy wpłacić 25% wartości akcji, a resztę dopłacić w ciągu roku. Posiadacze akcji mają prawo do udziału w zyskach (dywidendy) i decydowania o losach spółki na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy. Za bieżącą działalność spółki odpowiada jej zarząd, natomiast decyzje strategiczne podejmuje rada nadzorcza oraz walne zgromadzenie.

Spółka akcyjna jest zawierana w formie aktu notarialnego. Może być założona przez jednego akcjonariusza. Podobnie jak w sp. z o.o. organami spółki akcyjnej są: zarząd, rada nadzorcza oraz walne zgromadzenie akcjonariuszy. Jest to forma zarezerwowana dla dużych firm, często międzynarodowych. Kapitał zakładowy spółki akcyjnej wynosi co najmniej 100 tys pln.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Spółdzielnia zrzesza osoby fizyczne lub osoby prawne. Posiada osobowość prawną. Jej członkowie nie odpowiadają majątkiem osobistym za zobowiązania spółdzielni.

Organami spółdzielni są: walne zgromadzenie członków spółdzielni, rada nadzorcza oraz zarząd. Spółdzielnie charakteryzują się dużą liczbą członków o małej, indywidualnej sile ekonomicznej.

PRZYKŁADY:

- Spółdzielnia mieszkaniowa
- Spółdzielnia kółek rolniczych
- Spółdzielnia mleczarska
- Spółdzielnia inwalidów

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Przedsiębiorstwa państwowe - w każdym kraju, niezależnie od systemu funkcjonowania gospodarki, istnieje mniej lub bardziej rozbudowany sektor państwowy. Obejmuje on bowiem, obok dziedzin wyżej wymienionych, również liczne przedsiębiorstwa produkcyjne, a nawet całe znacjonalizowane gałęzie gospodarki narodowej.

W każdym kraju sektor państwowy składa się z dwóch podstawowych części: niekomercyjnej i komercyjnej. Przedsiębiorstwa należące do pierwszej z tych grup świadczą usługi na zasadzie niekomercyjnej, tzn. dostarczają je za darmo albo po cenie pokrywającej tylko koszty ich świadczenia (a więc bez zysku) lub część tych kosztów. Są to usługi administracji państwowej centralnej i lokalnej, publicznej oświaty i służby zdrowia, pomocy społecznej, utrzymania publicznych środków rekreacji itp.

Komercyjna część sektora państwowego dostarcza dóbr lub świadczy usługi na zasadzie komercyjnej, tj. po cenie pokrywającej koszty plus umiarkowany zysk (dotyczy to np. usług transportowych, telekomunikacyjnych, dostarczania niektórych produktów, np. energii elektrycznej, węgla, gazu).

Organami przedsiębiorstwa państwowego są:

- ogólne zebranie pracowników,
- rada pracownicza,
- dyrektor

Obecnie przedsiębiorstwa państwowe podlegają prywatyzacji.

Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa

Utworzenie przedsiębiorstwa w określonych ramach prawno – organizacyjnych przesądza o:

- o skali i rodzaju odpowiedzialności,
- o uprawnieniach właścicieli i osób prowadzących,
- o stopniu upublicznienia działalności,
- o możliwości zmiany kapitału,
- o korzyściach kosztowych i podatkowych,
- o procedurze powołania, rozwiązania i likwidacji.

Bibliografia:

- K.Garbacik, M. Żmiejk, Przedsiębiorczość na czasie, Wydawnictwo szkolne PWN, Warszawa – Łódź 2012
- S. Gregorczyk, M. Romanowska, A. Sopińska, P. Wachowiak, Przedsiębiorczość bez tajemnic, WSiP, Warszawa 2002, 2007
- Z. Makięła, T. Rachwał, Krok w przedsiębiorczość, Nowa Era, Warszawa 2012
- Leksykon zarządzania, Difin, Warszawa 2004
- <http://mfiles.pl>
- <http://www.mg.gov.pl/>